

Nužnost prevazilaženja mimikrije u prenošenju revolucionarnih iskustava u pokretu islamskoga buđenja*

Hassan Rahīmpour Azgadī

Pisac i profesor islamske misli, Teheran, I. R. Iran

Rezime

Rad tretira pokret islamskoga buđenja u kontekstu preporuka ajatollaha Hameneija, lidera islamske revolucije u Iranu. Prva preporuka: revizija mogućnosti islamskoga svijeta i problema islamskoga svijeta; tj. pravilno sagledavanje realnosti; druga preporuka: pravilno učitavanje revolucionarnih standarda u cilju zaštite od ideoloških promjena; treća preporuka: čuvajte se surogata; četvrta preporuka: zaštita od širenja talibanskih ideja.

Ključne riječi: ajatollah Hamenei, islamsko buđenje, mimikrija, revolucija-majka, surogat, velajete fakih.

* Naziv izvornika: *Keyhān-e farhangī*, br. 304–305/1391, str. 42–47. (Rad predstavlja izlaganje prof. Azgadija na simpoziju pod nazivom *Teorija islamskoga buđenja u političkoj misli imama Homeinija (r.a.) i ajatollaha Hameneija*, održanom maja ove godine u Teheranu).

IZDVOJIO SAM NEKOLIKO PREPORUKA lidera islamske revolucije ajatollaha Hameneija o islamskome buđenju. Kada je riječ o vrhovnom vjerskom lideru, želim ukazati na činjenicu da je njegova zbiljska ličnost kao alima-obnovitelja vjere, kao reformatora islamskoga svijeta i borbenog religijskog intelektualca u velikoj mjeri ostala u sjeni njegove ličnosti kao zakonodavca. Nedvojbeno je da je zbiljska ličnost potpora “pravnoj ličnosti”, ali sam uvjeren da ajatollah Hamenei ima iznimno važnu ulogu, prije svega u islamskome buđenju i zbivanjima u islamskome svijetu, upravo onu neponovljivu ulogu koju je u savremenom svijetu imao imam Homeini kao otac islamskih revolucija, i to kao lider kojeg protivnici nazivaju “ocem religijskoga fundamentalizma” a prijatelji “ocem islamskoga buđenja”. Međutim, ta uloga, nažalost, ostala je više formalne i kurtoazne prirode.

Obično se o imamu Hameneiju govori kao o prvoj ličnosti sistema, a takav način predstavljanja katkada je klišeiziran i formalan. Ali, se nikada znanstveno ne analizira njegovo veliko pregnuće koje je od prije revolucije pa sve do današnjega dana ulagao u domenu religijskoga oživljavanja, kako na teorijskoj tako i praktičnoj ravni. Stoga ću se okoristiti ovom prilikom da ukažem na najvažnije segmente njegovih preporuka i naloga u ovom domenu, a koje bi se mogle sprovesti u praksi. Stoga, nemam namjeru govoriti o vrhovnom vjerskom lideru kao o prvoj ličnosti sistema, premda je on u potpunosti zacrtao pravac islamskoga buđenja i inspirativno djelovao na ostatak islamskoga svijeta. Uza sve ovo, on je prije svega revolucionar, poznavalac revolucije, neko ko je do formiranja islamske vlasti iskusio zatvor, progonstvo i najteže životne uvjete i neko ko je izrastao u islamskoga reformatora, religijskog intelektualca i teoretičara, borbenog alima i obnovitelja, koji je, čak i prije revolucije, ulagao napore u formiranju zajedničke svijesti i jezika u islamskome svijetu.

Rijetkost je da se među alimima i duhovnim predvodnicima ši'itske provenijencije nađu osobe koje poput ajatollaha Hameneija nastoje uspostaviti most između zapada islamskoga svijeta i misli, primjera radi – Sejjida Kutba, s jedne strane, i istoka islamskoga svijeta i uloge muslimana u indijskom pokretu, s druge, i tako povezati istok i zapad islamskoga svijeta. Moglo bi se kazati da je on jedini koji ulaže napore u tom pravcu. On među različitim etničkim mezhepskim skupinama i u srcu i svijesti muslimanske iranske mladosti nastoji zasijati i odnjegovati

sjeme islamskoga buđenja, te formirati zajedničku svijest na temelju islamskoga jedinstva i islamskoga buđenja. Njegova klasificirana iskustva koja je on tokom ovih godinu-dvije dana u svojim porukama predstavio arapskome svijetu, ukoliko bi se pažljivo proanalizirala i bila predmetom razmjene mišljenja među intelektualnom i religijskom elitom i revolucionarima, izvršila bi ogroman utjecaj na sudbinu ovih revolucija.

Mislim da su njegove poruke bazirane na iskustvima, slabostima i nekim porazima Sejjida Džemala i sličnih njemu. Prije nego što se osvrnem na neke preporuke vrhovnoga vjerskog lidera želim ukazati na činjenicu da naši univerziteti i vjerski centri, nažalost, još uvijek nisu iskazali spremnost za iskorak na globalnom planu. Bavimo se analizom političke problematike i unutarnjih pitanja u zemlji, ali još uvijek nemamo osjećaj globalne odgovornosti. Ovo je bio i jeste period unutarnjoj okrenutosti, a odsada treba i moguće je fokusirati se, na teorijskoj ravni, k izvanjskome svijetu. Ovdje je "revolucija-majka". "Revolucija-majka" inspirativna je za svaku buduću revoluciju, ali je ovo nadahnuće u praksi veoma daleko. Ne može se "mimikrijom", smiješkom i izdaleka komunicirati s revolucijama. Da su naši vjerski centri i univerziteti bili aktivni i spremni, danas bi na stotine muslimanskih intelektualaca, vjerski i akademski obrazovanih, bilo u stalnoj komunikaciji s arapskim svijetom, bilo putem medija ili uzajamnim kontaktima, prenoseći im naša iskustva.

Još uvijek nismo sazreli

Naša je odgovornost postala globalna, ali mi još uvijek nismo sazreli. To je veliki nedostatak kada je o našim vjerskim centrima i univerzitetima riječ, i vrhovni vjerski lider preuzeo je kroz poruke koje je upućivao u posljednje godinu-dvije dana i iscrpnu analizu iskustava iranske revolucije, kako pozitivnih tako i negativnih, na svoja pleća obavezu da na ove institucije prenese tu odgovornost.

Prva preporuka. Revizija mogućnosti islamskoga svijeta i problema islamskoga svijeta, tj. pravilno sagledavanje realnosti. Jedan borac, jedan revolucionar pravilno procjenjuje vlastitu poziciju i time čini prvi korak u pravcu pobjede. U takvim okolnostima čak će mu se i poraz računati kao pobjeda, jer će to biti uvertira za buduće pobjede. Poziv islamskome svijetu za pravilno sagledavanje pozicije veoma je važan stub, na čemu

je ajatollah Hamenei u nekoliko navrata insistirao u svojim porukama upućenim islamskome svijetu i Arapima. Posebno je insistirao na činjenici da je islamski svijet region obilat potencijalima koji ima iznimne mogućnosti ali, uprkos tome, niti ih poznaje niti se njima zna pravilno koristiti. Mi ne poznajemo svoju snagu, kao što ne poznajemo ni neke slabosti. Ako su islamske zemlje i njihovi narodi zaostali za “karavanom znanja”; ako nisu polučili korist iz ogromnog bogatstva koje imaju na raspolaganju, budući da je islamski svijet najveći izvor bogatstva i energetskih potencijala; ako su u velikoj kulturnoj svjetskoj utrci poraženi od tuđinskih stranih kultura, postavši njihovi konzumenti, njihovi podanici na međunarodnoj političkoj sceni; ako su u vojnom pogledu islamske zemlje u posljednjih stotinjak, stopeđest godina kontinuirano pod vojnom okupacijom zapadnih i istočnih snaga i ako su islamske teritorije u ovih stopeđest godina stalno okupirane ili se stalno okupiraju od strane Engleske, Rusije, Francuske i SAD-a – tačno je da su to problemi koji dolaze izvana, ali su glavni izdajnici intelektualne elite islamskoga svijeta. Glavni izdajnici jesu vlade koje vladaju muslimanima. Mi smo ti koji smo sami sebi počinili i prvu i posljednju izdaju. Dok mi nismo izdali sami sebe, drugi nisu mogli zagospodariti nama. Ako imamo korumpirane alime koji raspiruju mezhepska neslaganja u islamskome svijetu; ako su se podanički intelektualci ukorijenili u institucijama kako bi ekstremnim nacionalističkim parolama raspirili etičko-nacionalna neslaganja; ako su se islamske zemlje preobrazile u “satelite” nekolicine evropsko-američkih sila i pokorile se njima; ako su se prepustile njihovim kulturama, a početak svakoga sloma i nestanka jeste slom kulture; ako su sve vlade arapskih zemalja i islamskoga svijeta, bez izuzetka, diktatorsko-sekularističke i produžena američko-evropska ruka, a uza sve to političko-kulturne reformatorske ličnosti islamskoga svijeta uglavnom su bile i jesu prestrašene drugima; kada se lideri boje i dodvoravaju – onda se doima sasvim prirodnim da se više ne može očekivati ni od naroda, ni od omladine. Oni ne mogu ići iznad svojih prirodnih okvira. I jedan od problema islamskoga svijeta kojem nismo pridavali pažnju upravo je promoviranje mišljenja o rastvaranju islama, odnosno o transformaciji islama u individualno iskustvo i njegovo udaljavanje s poprišta sudbine čovječanstva. Nakon iranske revolucije ovoj problematici, generalno uzev, poklanja se više pažnje.

Zaštita od ideoloških promjena revolucijā

Druga preporuka. Za islamsku religijsku revoluciju u ovome vremenu u cilju zaštite od ideoloških promjena, kako na razini vrijednosti, tako i u pogledu metodologije, nužno je pravilno učitavanje njezinih standarda. Vrhovni vjerski lider u svojim obraćanjima religijsko-političkim intelektualcima arapskoga svijeta, od kojih neki, uistinu, predstavljaju lidere, dok se drugi samo predstavljaju takvima ili su greškom predstavljeni kao lideri ovih pokreta u arapskome svijetu, tražio je od njih da spoznaju šta su to generalni zahtjevi njihova naroda. Ovi zahtjevi zahtjevi su za povratak islamu, a povratak islamu ne znači povratak u prošlost. U tome je bitna razlika između racionalnog i neracionalnog selefizma. Da li povratak islamu znači i povratak u prošlost ili ne? Da li se ovo može motriti odvojeno jedno od drugoga? Ajatollah Hamenei liderima, intelektualcima i alimima arapskoga svijeta kazao je da je njihov glavni zadatak u novim uvjetima izgradnja sistema. Ustav je nešto što se može napisati, ali imamo rukovođenje revolucijom, ili bi se trebalo kazati polu-revolucijom, budući da nismo bili svjedocima nijedne potpune revolucije u arapskim zemljama. Sve su to bile polu-revolucije, a neke od njih, u osnovi, i nisu bile revolucije; to je bio više jedan talas koji se formirao, a drugi su došli da bi stali na čelo. Stoga, treba biti oprezan. Vrhovni vjerski lider u svojim obraćanjima arapskome svijetu isticao je da postoji problematika koja je mnogo važnija od toga da li će jedna grupacija ljudi doći ili otići. Suština je u ponovnoj izgradnji islamske civilizacije u novome dobu i, ukoliko se gleda ka širim obzorjima, utoliko će i pregnuća biti veća a i dijalog će biti na većoj razini. Ovo je jedna velika borba. Vi trebate u najkraćem mogućem vremenu nadomjestiti u svojim zemljama povijest zaostalosti, tiranije, bezvjerstva, siromaštva i podaništva. Usto trebate imati islamski pristup i ne smijete formirati islamsku vlast odvojeno od naroda; to znači da metod uspostave i djelovanja islamske vlasti treba biti demokratski; demokratski uz očuvanje racionalizma i znanja, i u tome je razlika između Imamova religijskog revolucionarizma i reakcionarnih arapskih tokova.

Islam može izgraditi društvo; može se poštivanjem racionalizma i znanja, demokratskom metodom očuvati islamski pristup; može izvan okvira liberalizma dati tumačenje slobode i društvenih prava, može osim socijalizma i marksizma objasniti značenje jednakosti; može

raspravljati o disciplini a da nije riječ o fašizmu; i sve to institucionalizirati kroz islamsko društvo i muslimanski ummet, a uz to očuvati svoju sponu naprednim islamskim Šerijatom. Islam koji je šerijatski a ne okamenjen i fosiliziran; neovisan što ne znači i izoliran. Kako napredovati bez podaničkog odnosa prema Zapadu? Kako upravljati društvom na znanstvenoj ravni a da to ne bude konzervativizam ili sekularizam. Ovo su sve jasna upozorenja vrhovnog vjerskog lidera intelektualnoj arapskoj eliti da redefiniiraju i reformiraju definicije. On ih nadalje upozorava: pred vas su postavili dva patvorena islamistička obrasca i čekaju da se neke zemlje utope u prvom, a neke u drugom, s tim da će se one zemlje koje upadnu u prvi kliše za veoma kratko vrijeme naći u zamci onog drugog. Prvi obrazac predstavlja reakcionarni obrazac karakterističan za prijelazni period. To je malo profinjenija verzija sekularizma koji formalno ne izdaje islamske vrijednosti ali suštinski predstavlja očuvanje sekularizma. Poziv je, dakle, redefiniirati i reformirati definicije. Obrazac ekskomuniciranog i obrazac laičkog islama predstavljaju dva surogata koje Zapad predlaže ili je predložio arapskim društvima namjesto pokreta islamskog buđenja. Cilj je da revolucije u regionu ne posegnu za obrascem umjerenoracionalnog revolucionarnog islama koji se drži temeljnih principa i koji princip ne zamjenjuje ograncima.

Čuvajte se surogata

Riječi se trebaju ponovno i pažljivo analizirati. Arapski revolucionari upozoreni su da se čuvaju surogata i nadomjestaka za ispravne islamske parole. Pazite da Vam se namjesto težnje za šehadetom ne servira terorizam protiv čovječnosti. Znaete da su pokreti šehadeta, koji su inspirirani islamskom revolucijom, po prvi put formirani u Palestini i Libanu porazili cionizam i zapadnu dominaciju i svijet i Zapad suočili sa jednim novim oružjem koje se javilo nakon svih onih njihovih atomskih bombi. Po prvi put u povijesti Izrael se povukao pred neznatnim brojem snaga pokreta šehadeta. Teško medijsko holivudsko-filmsko ozračje u ovih proteklih dvadeset i nešto godina prouzrokovalo je da su se akcije inspirirane šehadetom preobrazile u rušilačke sulude terorističke akte. Praktično se stiglo dotle da ih organiziraju korumpirani režimi, poput saudijskog i nekih drugih režima. One predstavljaju patvoreni i opasni obrazac operacija koje se žele predstaviti kao težnja za šehadetom, i

umjesto da se pomoću njih zada udarac cionizmu i imperijalizmu, udarac se zadaje muslimanima, a sve u konačnici rezultira mezhepsko-etičkim sukobima. Umjesto da se ide u Irak, Afganistan, Palestinu, Liban i druge regione i tamo se organiziranjem akcija šehadeta bori protiv okupacijskih snaga, odlazi se u džamije, husejnije, na bazare, ulice i poduzimaju se akcije protiv običnih muslimana i sve se čini na tome da se jedna revolucionarna humana aktivnost preobrati u akt uperen protiv čovječnosti. Nažalost, negdje se i uspjelo u ovoj nakani.

Pred nama je dosta posla, posla koji nismo uradili a na temelju kojeg bismo mogli povući granicu između operacija s ciljem šehadeta koje se poduzimaju u Libanu i Palestini i onoga što se želi promovirati u arapskim zemljama, regionu i na Bliskom Istoku. Želi se nametnuti ekstremizam, fosiliziranost, nasilje umjesto islamizma i borbe u ime islama; etnicizam i plemenske igre umjesto težnji za islamom i jedinstvenim umetom. Intelktualnom elitom arapskoga svijeta vlada ekonomsko-kulturno podaništvo spram Zapada namjesto napretka i neovisnih obrazaca napretka natura se i sekularizam pod krinkom tedencije ka znanosti. Arapskim narodima dominira kompromis pod imenom racionalnosti; nemoral i etički kaos pod imenom slobode; diktatura pod imenom discipline i sigurnosti; konzumerizam i materijalizam pod imenom prosperiteta i napretka; siromaštvo i zaostalost pod imenom duhovnosti i zuhda. Nažalost, upravo regioni u kojima se dešavaju ove promjene pripadaju eš'arijskom pravcu, ali je to više formalne prirode. Danas se veoma rijetko može vidjeti istinski eš'arija koji je pripravan verbalno stati u odbranu eš'arijskog učenja, ali su oni po imenu eš'arije. Vi znate da je u području gdje je zastupljeno eš'arijsko učenje sekularizam veoma uznapredovao, jer svjetonazor u kojem se o imanu diskutira izvan racionalizma i gdje ne postoji nikakva spremnost za argumentovan dijalog o bilo čemu i gdje se govori o mezhepskoj diktaturi, takav mezhepski iman ne može izgraditi sistem. Eš'arijska misao nije sposobna izgraditi sistem, a to je nešto što je Zapadu bjelodano jasno.

Žele se raširiti talibanske ideje

Zapad želi pod imenom islamizma raširiti talibansku misao, eš'arizam i nasilje. Narodi u arapskome svijetu ne mogu još dugo vremena ostati u iščekivanju jer je siromaštvu i ranijim problemima

pridodano i haotično stanje, a i pomoć zapadnih kolonijalista ovim je zemljama smanjena, što je sasvim prirodno. Zapad čeka da ovakvo stanje potraje nekoliko godina i da arapske zemlje objave da su napravile grešku te da se oni vrate, ali sada pod drugim imenom. To je upravo ono što se nama desilo na početku revolucije i da nije bilo imama Homeinija, oni bi zagospodarili. Sjetite se samo godina nakon pobjede revolucije: 1980, 1981 i 1982. Ko su bili oni koji su nastojali ostvariti dominaciju? Vi u današnjem svijetu uopće ne možete vidjeti islamsku revoluciju.

Svijet sunitske provenijencije ne poznaje kategoriju “revolucija-majka” i to je pitanje koje nanosi štetu islamskome svijetu. Njihov islamizam ide u pravcu fosiliziranosti, a njihov islamski modernizam ka sekularizmu. Za našu sunitsku braću predstavlja ogroman problem kako izabrati umjerenu liniju između talibanske eš’arijske fosiliziranosti i zapadnog sekularizma; kako uspostaviti ravnotežu. Ne gajim nadu da će naša arapska braća smoci snage da krenu srednjom linijom. To je moguće samo ukoliko izvrše temeljnu teološko-pravnu reviziju. Za ši’ije, čije vjerovanje počiva na idžtihadu i na pojmu *velajete fakih*, ovo dvoje predstavlja oružje koje nas u velikoj mjeri štiti. Ove dvije kategorije u njihovu ehli-bejtskom značenju, budući da ne postoje u sunitskom kelamu i fikhu, u izvjesnoj mjeri prouzrokujuće će im problem da ćemo uvijek biti svjedocima njihovog “cik-cak” kretanja, pa čak i ako se oslobode zavjera koje dolaze sa Zapada. Vrhovni vjerski lider insistirao je na tome da se bude oprezan kako Zapad ne bi arapskome svijetu predstavio ovih dvaju surogata i kako ne bi upali u njihovu zamku.

Velika povijesna zamršenost

Sljedeće na šta je ukazao vrhovni vjerski lider jeste objelodanjivanje svjetskih promjena “iza scene”, a što je on nazvao “velika povijesna i svjetska zamršenost”. Ukoliko želite spoznati suštinu ovih promjena, one predstavljaju globalni trag. Period blokovske podjele na kapitalizam i komunizam, koji je bio rat moći i bogatstva, okončan je. Danas su na sceni dva bloka: s jedne strane, svijet obespravljenih s muslimanskim liderstvom, odnosno svijet islama s predvodništvom ehli-bejtskog pravca, a s druge, svjetske moćne sile pod vođstvom Amerike, NATO-a i cionista. Formirana su dva glavna tabora i danas ne postoji treći tabor. Povijest ne poznaje formiranje ovakvih dvaju tabora. Ovakvo nešto dešava se po prvi put. Zapad je, također, raspirio ovaj problem. Da

su bili inteligentni, ne bi se tako ponašali. Pomogli bi i samima sebi. Uspostavljena je jedna bipolarnost. Ona ima koristi ali i slabosti. Ali, tako je kako je. Međutim, ne radi se ovdje samo o islamu. Vi vidite da je od Latinske Amerike pa sve do istoka Azije čak među nemuslimanskim narodima uspostavljena podjela na obespravljene i moćnike.

Božija volja bila je da dođe do islamskog buđenja i vrhovni vjerski lider to je protumačio kao dolazak vijeka islama. Dosada je bila epoha partijā, epoha intelektualaca, epoha vojnih snaga, epoha diktature. Čini se da je došlo vrijeme narodā, a epoha je epoha islama. Upravo onako kako je kazao Imam: “Ovaj vijek jeste vijek islama i pobjede obespravljenih nad moćnicima”. Da nije tako, zar bi omladina i intelektualci Njujorka, Londona, Madrida, Rima i Atine bili nadahnuti dešavanjima na egipatskom trgu *Tahrīr* i zar bi i službeno objavili da crpe inspiraciju iz Egipta. Zar bi se kazalo: “Mi hoćemo Val Street učiniti trgom *Tahrīr*”. Ovakvo je nešto bez presedana u povijesti. U ovih posljednjih stotinu pedest godina uvijek se Istok nadahnjivao Zapadom. Sada hidžab dolazi na Zapad s Istoka i Evropa zabranjuje nošenje hidžaba; ili Trg *Tahrīr*, koji je inspirativan sam po sebi iz istočnog regiona Bliskog Istoka ide ka Evropi i Americi; tj. povijesni pravac, pravac povijesti kulture koji je vodio od Zapada k Istoku sada se transformira u obrnutom smjeru, od Istoka k Zapadu.

Ovo znači početak jedne nove povijesti. Legalitet kapitalističkog bloka i liberalno-demokratskog obrasca Zapada stavljen je pod znak pitanja. Njihov opstanak i sada je upitan. Prije nekog vremena nekolicina evropskih intelektualaca saopćila je da uopće ne postoji mogućnost za revoluciju u Evropi, i da se s time ne treba šaliti. Dosada niko nije smio ni spomenuti revoluciju u Evropi. Zapadnjaci su se ponosili time da su mogli komunistima kazati kako će komunističke zemlje biti poražene i da, ako vi pritisnete vrh koplja, dešava se revolucija. Ali, u kapitalističkom svijetu nikada se nešto takvo neće dogoditi. Oni su tako govorili, a mi smo danas svjedoci da je kapitalistički svijet u Evropi i Americi uistinu na pragu narodnih revolucija i ne zna se dokada će ovakvo stanje potrajati. Sada se Zapad i kapitalizam našao u istim onim uvjetima kao istočni komunistički blok osamdesetih godina prošlog stoljeća; našao se pred moralno-društvenim slomom, ekonomskim krizama bez presedana, velikim vojnim porazima.

U kolonijalnoj povijesti Zapada, u ovih stotinu pedeset godina, po prvi put dešava se da vojne snage zapadnih zemalja dolaze da okupiraju

islamske zemlje i da su primorane vratiti se praznih ruku. Dosada nije bilo tako. Kad god su dolazile, i ostajale bi. Američke vojne snage od Drugog svjetskog rata nisu napustile Japan, Italiju, Koreju... Još uvijek imaju tamo svoje vojne baze u kojima boravi na hiljade njihovih vojnika. I ove zemlje uistinu nisu nezavisne. U sadašnjim okolnostima ni Njemačka ni Japan nemaju političku nezavisnost niti samostalne vlade. Oni (Amerika) su došli da ostanu u Iraku. Ako se sjećate kada su tek došli, kazali su: "Došli smo da ostanemo stotinama godina". Tada je ajatollah Hamenei u obraćanju arapskome svijetu, arapskim intelektualcima kazao da se ne trebaju plašiti vojnih snaga. Kazao je: "Ne polažite u njih nadu i nemojte ih se plašiti. I ove snage suočile su se s velikim vojnim porazima u Afganistanu, Iraku, Libanu Gazi. Sve podaničke diktature i produžene ruke Zapada u muslimanskim i arapskim zemljama ili su svrgnute sa vlasti ili su u fazi svrgavanja. Suština međunarodnih organizacija razotkrila je ovaj podanički odnos. Proturječni i neartikulirani stavovi, dvostruka mjerila u odnosu na ove arapske pokrete objelodanili su 'njihovu produženu ruku'".

Kada je riječ o tome da je "revolucija-majka" inspirativno iskustvo za arapski svijet, želim skrenuti pažnju da je vrhovni vjerski lider kazao revolucionarima da je naša revolucija imala svoje pobjede ali i svoje poraze. Mi stvar ne gledamo crno-bijelim pogledom. Mi smo imali slabosti; negdje smo uspjeli, a negdje smo poraženi. Ali, niti jedan islamski pokret u svijetu nakon dominacije Zapada i Istoka nad muslimanima u prošlom stoljeću nije u tolikoj mjeri napredovao kao naša revolucija koja je uspjela uspostaviti sistem i prevazići sve prepreke. Islamska revolucija, premda je imala neke slabosti i nedostatke, i još uvijek ih ima i treba ih prevazići, najuspješniji je islamski pokret nove epohe u pogledu samopouzdanja narodā, povjerenja naroda u intelektualnu elitu, odbacivanja stava o nemogućnosti sloma diktature, o nemogućnosti sloma komunizma i kapitalizma te prezentiranje efikasnih modela velikog modernog napretka uz očuvanje demokracije i odbranu islamskih vrijednosti.

Narod je ispred intelektualne elite

Sljedeća preporuka vrhovnog vjerskog lidera jeste da se motri na povijesnu ličnu kartu revolucija. To je upozorenje svima koji tragaju za nekim irelevantnim razlozima. Ovi pokreti buđenja nisu nešto što se

pojavi naprečac. Oni imaju svoju povijesno-civilizacijsku zaleđinu u islamskome svijetu; imaju svoju spoznajnu baštinu. Tokom proteklih sto – stopedeset godina zgusnula su se iskustva koja su gotovo do usijanja dovela opću muslimansku svijest bliskoistočnih i naroda sjevera Afrike. Dakle, umišljati da jedna izgrađena ličnost može izazvati revoluciju, ili da Amerika može dati dozvolu da se dogodi revolucija, ili da facebook može promijeniti sudbinu narodā, sve je to pokazatelj nedovoljnog i nepotpunog poznavanja povijesno-društvenih promjena. Prije stotinjak godina znanstveni i borbeni preduvjeti postepeno su osvijestili i zastidjeli arapske narode i potom je primjer islamske revolucije u Iranu, koja je uspjela izgraditi sistem i ostvariti veliki napredak, predstavljao “strijelu spasa” za zamrle i svehle arapske narode i kraj njihova straha. Ne smijete dopustiti da se zamjene mjesta uzroka i prouzrokovanog. Jedan narod malo-pomalo izgubi strpljenje, nestane straha, javi se povjerenje u vlastite snage. Kažu da kada dođe vrijeme revolucije, ovce više ne mekeću nego rastrgaju vuka. Onog trena kada ovce rastragaju vuka i kada prestanu meketati, tada počinje revolucija. Imam Homeini pokazao je da umjesto što mekećete, idite i ustrojite vukove. To je moguće učiniti i to se desilo. Najveći udarac koji je zadala naša revolucija jeste što je nestalo straha među narodom.

Sljedeće na šta je ukazao ajatollah Hamenei, vezano za spoznaju suštine i razlike u odnosu na ranije pokrete u savremenoj arapskoj povijesti, jeste činjenica da ovi pokreti koji se sada događaju nisu pokreti intelektualaca; da ove revolucije nisu vojni pučevi; nisu gerilski pokreti. Oni hoće dešavanjima u Siriji i na drugim mjestima dati vojni karakter. Ovo je poigravanje s revolucijama, jer ono što se dogodilo u Egiptu i Tunisu, u Libiji i Bahrejnu – sve su to po svojoj suštini pokreti arapskoga naroda. Nažalost, još se nešto dogodilo u arapskom svijetu. Imajući u vidu činjenicu da su sada narod i omladina korak ispred intelektualnih krugova, oni nemaju lidera koji bi bio dostojan ovakvog naroda. Ne želim ih sve negirati. Islamska revolucija imala je i ima lidera koji je dostojan takvoga naroda. Iranski narod pokazao je da zaslužuje instituciju *velajete fakih*. U arapskom svijetu suočeni smo s ozbiljnim problemom liderstva i krize vođstva. Tamo se dešava mezhepsko-ideološka kriza i ti su odnosi, nažalost, veoma slabi. Nadati se da će svoje probleme riješiti uz međusobnu saradnju i uz pomoć Irana. Kada narod iziđe na ulice, dešavaju se velike promjene. Imam je poučio arapski narod da se revolucija ne može izvesti pregovorima. U obraćanju arapskim

revolucionarima vrhovni vjerski lider je kazao: kada pobijedi revolucija vojnika ili intelektualaca ili partijā ili naoružanih gerilaca, onda se ona može privesti kraju pregovorima.

Vrhovni vjerski lider, također je kazao da ideologija koja počiva na materijalizmu neće unijeti promjene u opću svijest muslimanskih naroda jer u većini slučajeva, revolucije koje nemaju religijskog uporišta i koje nije iznjedrio narod, veoma brzo okreću se same protiv sebe. Arapske će se zemlje iznova, ali sada u jednoj novoj formi, naći pod dominacijom neokolonijalista i neoapsolutista. Oni nastoje pod krinkom revolucije nasilu nametnuti ovaj sistem podaništva i tako sačuvati postojeći sistem. Formalno bi bila izvršena rekonstrukcija glavne piramide moći i, prema riječima vrhovnog vjerskog lidera, “na staro truplo stavili bi novu glavu”; učinili bi isto kao s konstitucionalnom revolucijom u Iranu. Konstitucionalna revolucija izvedena je uz požrtvovanje naroda i uleme, ali šta je bio rezultat konstitucionalnog pokreta? Zamjena polu-podaničkog režima Kadžarija s potpuno podaničkim režimom Pahlevi; tj. rekonstrukcija i re-proizvodnja apsolutizma i kolonijalizma u Iranu, ali u jednoj modernoj formi. Upravo to želi se učiniti i s arapskim revolucijama. Ne možemo imati velika očekivanja, ali ne treba ni gubiti nadu. To u potpunosti ovisi o tome šta će učiniti oni koji su na sceni, a između ostalog, i o tome da li mi postupamo onako kako nam nalaže dužnost? ♦

S perzijskog prevela: Mubina Moker

Hassan Rahīmpour Azgadī

*The Necessity to Overcome Mimicry in Conveying Revolutionary Experiences to the Movement of Islamic Awakening**

Summary

The paper considers the Islamic Awakening movement within the context of recommendations by Ayatollah Khamenei, leader of the Islamic revolution in Iran. The first recommendation: review the possibilities of the Islamic world and the problems of the Islamic world, i.e. revise the reality appropriately; second recommendation: proper reading of revolutionary standards in order to secure protection from ideological changes; third recommendation: beware of surrogates; fourth recommendation: protection from the spread of Taliban ideas.

Key words: Ayatollah Khamenei, Islamic Awakening, mimicry, mother-revolution, surrogate, religious administrator.

* Title of the original: *Keyhān-e farhangī*, No. 304-305/1391, pp. 42-47.; (This paper is prof. Azgadi's lecture at the symposium entitled «Theory of Islamic Awakening in the Political Thought of Imam Khomeini (r.a.) and Ayatollah Khamnei», held in May this year in Tehran).